ὅτι ἐνταῦθα, τῆς ἀληθείας. Ἥκιστα δὲ παρόντα ἐπαινετέον. μόνον γὰρ δὴ τοῦτο φαρμάκων ἐῤῥωμενέστερόν τε ἅπτεταί τε καὶ ἐνδύεται, ὅταν μὴ αὐτῷ προσφέρηται τῷ φαρμακευομένῳ τηνικάδε· καὶ αὐτὸ ὥσπερ ὕποπτόν τε καὶ ἐπίβουλον ἀπωθοῦνται οἱ ἄνθρωποι. οὐδὲν οὖν, οἶμαι, τῶν τοξευόντων διαφέρουσιν οἱ ἐπαινοῦντες· εὐτονώτερα γὰρ καὶ τούτων τὰ βέλη πόῤῥωθεν ἀφιέντων, ἢ σφόδρα ἐγγύθεν. Προσακτέον δὲ οὐκ αὐτῷ μόνῳ τῷ θηρευομένῳ τὰς μηχανὰς, ἀλλὰ κἀκείνοις, οἳ προϊόντες ἐπιβατὸν ἡμῖν τὸ ἔργον ποιήσουσι. παῖδάς τε οὖν αὐτοῦ καὶ ἀδελφοὺς καὶ γονέας εὖ ποιήσομεν γε καὶ ἀσπασόμεθα. εἰ γὰρ κατὰ τὴν παροιμίαν, τὸν εὐνοοῦντα καὶ κύων σαίνει, πόσῳ δὴ μᾶλλον εὖ πάσχοντες ἄνθρωποι ἥμεροί τε καὶ τιθασσοὶ γίνονται πρὸς τὸν εὖ ἐργαζόμενον; ἐπεὶ καὶ μέγας ὁ ἀγὼν, τό, τε θηρευόμενον οὐ λαγωὸς, οὐδὲ σῦς, οὐδὲ ἔλαφος, ἀλλὰ τὸ πάντων ζώων δυσκολώτατόν τε καὶ ἡμερώτατον. Μιμητέον οὖν πρὸς τὴν ἄγραν αὐτοὺς τοὺς σοφοὺς θηρευτάς. καθάπερ οὖν ἐκεῖνοι φάττιά τε καὶ ξυγόνια τιθασσεύοντες, διὰ τούτων τὰ ὁμόφυλα γοητεύουσι, καὶ ἑκόντα ὑπάγονται εἰς τὸν ἰξὸν, ἢ τοὺς βρόχους· ὧδε ἄρα δεῖ καὶ ἡμῖν τῶν ἤδη προειληχότων φίλων εἰς τοὺς οὔπω τεθηρευμένους. οὐ γὰρ δὴ τῶν περιστερῶν μόναι αἱ ἐθάδες πολλάκις τινὰς καὶ ξένας ἐπάγονται. εἶεν. Τὸ δὲ μετὰ τοῦτο λεκτέον ἡμῖν φυλακῆς πέρι καὶ ξυντηρήσεως τῶν θηρευθέντων. τί γὰρ ἂν εἴη κέρδος τῆς ἄγρας, εἰ κρατήσαντες αὐτῆς μὴ κατέχοιμεν; φυλακτέα δὴ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, προθεμένοις σκοπὸν, ᾧ ἂν χρώμενοι μάλιστα ἐπιτυγχάνοιμεν. ἔστι δὲ οὗτος τὸ κοινῇ συμφέρον, καθάπερ ἐν οἰκίᾳ καὶ ἐν πόλει καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις κοινωνίαις. οὐδὲν γὰρ δὴ τούτων σώζοιτ' ἂν, μὴ μετεχόντων ἑκάστου παντὸς τῶν πραττομένων, εἰς ὃ τοῦτο κεφάλαιον

ἀνα

ἀναφέροντος. καὶ μὴν ἅπαντα ἐπιμελείας μὲν ἀπολαύοντα ἀμείνονά τε καὶ ὠφελιμώτερα γίνεται αὐτά τε αὐτοῖς καὶ τοῖς κεκτημένοις. ἀμείνων μὲν ἵππος, ἀμείνων δὲ βοῦς, ἀμείνων δὲ κύων, εἰ τὸν μὲν ἱπποκόμος, τὸν δὲ γεωργὸς θεραπεύει, τὸν δὲ κυνηγέτης· ἀκομιστία δὲ οὐχ ἵππον μόνον καὶ κύνα, ἀλλὰ καὶ ἀσπίδα καὶ λύραν καὶ δρέπανον διολλύει. οὕτω δὴ καὶ φιλίαν ἐπιμέλεια μὲν εὖ διατίθησι, ῥαθυμία δὲ ἀκροσφαλῆ καὶ σαθρὰν ἀπεργάζεται. μὴ γὰρ δὴ οἴου, εἰ μὲν οἰκίαν οἰκονομήσαις, δεῖσθαι αὐτὴν καὶ συνεχοῦς θεραπείας, εἰ μὴ μέλλει τάχιστα διαρρυήσεσθαι· εἰ δὲ φίλον σεαυτῷ κατασκευάσαις, τοῦτον οὐ χρήζειν συντηρούσης ἐπιμελείας. ἀλλ' ἆρα τὸ μὲν δωμάτιον οὐκ ἐάσεις ἀτημελές, εἴ τι αὐτοῦ κινηθείη, ἢ χειμῶνος ἐπιβείσαντος, ἢ πνεύματος ἐπιφερομένου, ἢ ὕδατος λάβρου καταρραγέντος· τὸν φίλον δὲ ἀφήσης εἰκῆ, λύπης ἢ νόσου καταλαβούσης, ἢ τινος ἄλλης ξυμφορᾶς οὐκ εὐδαίμονος; Καίτοι γε ὁ μὲν τοῖχος διαρρυεὶς οὐδὲν ἄν σε πλέον λυπήσειε τοῦ διερρυηκέναι, οὐδὲ τῶν ἄλλων ὀργάνων, ἢ κτημάτων οὐδὲν αὐτοῦ τοῦ διολέσθαι χαλεπώτερον ἐργάσαιτο ἄν τι τὸν ῥαθυμήσαντα. φιλία δὲ παροφθεῖσα οὐ διαφθείρεται μόνον, ἀλλὰ καὶ γίνεται ἔχθρα, ἐξ ἧς μάλιστα τὰ κακὰ τοῖς ἀνθρώποις συμβαίνει, ὅταν συμβαίνῃ. Πολεμήσεις δὲ τῷ μετὰ ταῦτα οὐδενὶ καλῷ τε καὶ ἀγαθῷ, καὶ οἷόν σοι μικρῷ πρόσθεν ἐξεκαθήραμεν. ὥς τε σοι πανταχόθεν ἀπορριπτέον τὸν ὄκνον, καὶ κοινωνητέον πόνων τε καὶ ἀγρυπνιῶν, κινδύνων τε αὖ καὶ δαπάνης καὶ ἀτιμίας, οὐ κληθῆναι ἀναμένοντι εἰς τὴν κοινωνίαν, ἀλλ' αὐτομάτῳ θέοντι, καὶ προμαντευομένῳ τοῦ καιροῦ πολλάκις, καὶ πειρωμένῳ πρὸς ἑκάστην χρείαν τοῦ φίλου τὸ πρόσωπον οἰκεῖον μεταλαμβάνειν, ἐν ἀρρωστίᾳ μὲν, ἰατροῦ, ἐν δίκαις δὲ, συνηγόρου, συμβούλου δὲ

ἀπαν-

ἁπανταχοῦ καὶ συνεργοῦ ἐπὶ τῇ γνώμῃ. Πολλοῦ δὲ ὄντος τοῦ κατὰ τὸν βίον ἀνίσου τε καὶ ἀνωμάλου, καὶ τῆς ἀκριβοῦς ὁμοιότητος οὐδὲ πάμπαν διευρισκομένης, (οὔπω λέγω κατὰ τὰ πρόσωπα. οὐδὲ γὰρ δέομαι ταύτης νῦν τῆς ποικιλίας· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἔξωθεν τύχην πλούτου τε καὶ πενίας, καὶ ἐπιφανείας τε αὖ καὶ ἀδοξίας. τούτου γὰρ ἀνάγκη μὲν οὐδὲ τοὺς πάνυ φίλους ἴσην ἑκάστῳ μοῖραν μεταλαγχάνειν.) φιλία δὲ τὰ πολλὰ τὸ πλέον ὑπεροψίαν κατὰ τοῦ ἐλάττονος ἐντίκτει. ὅθεν εἴ σε ἄγει προσωτέρω τύπων ἡ τύχη, συμπαρενεκτέον σοι καὶ τὸν φίλον, ἀπολειφθέντα γὰρ οὐ ῥᾳδίως ὄψει τοῖς αὐτοῖς ὀφθαλμοῖς. εἰ δὲ σὺ μὲν ἐφέλκοιο, τὸ δὲ αὖ ἀνάγκη τις ἀντισπῴη, θαμὰ ἐπιστρέφεσθαι πρὸς τοῦτον, καὶ βλέμμα ὅμοιον τηρεῖν. εἰ γάρ σε λάθῃ παραδῦσα ἀλαζονεία, πάντα ἐκεῖνα ὀξέως τὰ δεσμὰ διαλύσει, μετέωρον ἄρασα. συμβαίνει γάρ, ὥσπερ πλάστιγγος ἐπὶ θάτερα κουφισθείσης, τὴν ἰσορροπίαν τοῦ ζυγοῦ μὴ διαμένειν. Ὁ μὲν οὖν τραγικὸς ποιητὴς καὶ τὸν ἀγνῶτα μὲν, ἀγαθὸν δὲ, ἐπαινεῖ, καὶ φίλον ἡγεῖται· ἐγὼ δὲ καὶ τοῦτο μὲν τὸ ἔπος ὡς πάνυ κομψὸν ἐκδέχομαι, παραινέσαιμι δ' ἂν τοῖς φιλίαν τηρεῖν βουλομένοις, τὴν συνήθειαν εἰς δύναμιν ἀπιπλέκειν, καὶ τὸ συνδιατρίβειν ἀλλήλοις πολλοῦ ἄξιον εἰς τὸν σύνδεσμον ἡγεῖσθαι. εἰ γὰρ τὸ πᾶν εἰς ἅπαντα ἡ μελέτη, καὶ φιλίας μελέτην νομιστέον τὴν συνουσίαν. Φιλονεικίαν γε μὴν καὶ τὸ δύσερι καὶ πάλιν ἐκποδὼν μεταστατέον, οἷον σπέρματα ἔχθρας διευλαβουμένους. οὐ γὰρ ἐν ἀνταγωνισταῖς, ἀλλ' ἐν συναγωνισταῖς ἡ φιλία. τοιγάρτοι οὐδὲ ταῖς αὐταῖς ἐπιστήμαις, ἢ τέχναις ἐνδοκιμεῖν εἰκὸς τοὺς ἀσφαλῶς τὴν κοινωνίαν φυλάξοντας. σφαλερὰ γὰρ ἡ ὁμοιότης, ἔρωτα ἐντιθεῖσα τοῦ αὐτοῦ ὑπαίνων ἠρέμα, ἀντιπαρεξάγειν εἰς ἅμιλλαν. εἰ δ' ἄν σε

δαίμων ξυζεύξειεν, ἢ ῥήτορα ὄντα ῥήτορι, ἢ ἰατρὸν ἰατρῷ, ἢ γραμματιστὴν γραμματιστῇ, μή τοι πρὸς τὸν φίλον φιλονεικεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον πρὸς τὸν Ἡσίοδον, μηδὲ ἐκεῖνον χείρω σεαυτοῦ διελέγχειν, ἀλλὰ τὸν Ποιητὴν μᾶλλον ἀπολειφθέντα τῆς ἀληθείας, ἀεὶ μὲν παραχωροῦντα τῆς πλείονος δόξης, εἰ ἄρα τι καὶ σοφώτερον ἐπίσταιο, ἀεὶ δὲ ἐν χώρᾳ δευτέρᾳ τῆς τιμῆς ἱστάμενον, εἰ ἄρα σοι καὶ μᾶλλον ἢ αὐτῷ προσήκει. καὶ εἰ ταῦτα οὕτως πράξεις, οὐκέτι ἐκεῖνα τὰ ἔπη θαυμασόμεθα, ἀλλ' ἐροῦμεν πρὸς τὸν πατέρα τῶν στίχων ὅτι, ὦ θαυμάσιε καὶ αὐτοδίδακτε ποιητά, οὐχ ἡ τῶν τεχνῶν ὁμοιότης τὸν κότον ποιεῖ καὶ τὴν ἔριν, ἀλλ' ὁ τρόπος τῶν ἀνθρώπων. ἂν μὲν γὰρ κόσμιοι καὶ εὔκολοι ὦσι, καὶ ἡ τέχνη μετρίως αὐτοὺς παρακινήσει· εἰ δὲ μή, καὶ τέχνῃ καὶ ἀτεχνίᾳ χαλεπὴ κοινωνεῖν τοῖς τοιούτοις ξυμβαίνει. Ἐπεὶ δὲ τὸ μηδὲν ἁμαρτάνειν ἔξω τῆς φύσεως κεῖται τῆς ἀνθρωπίνης, (οὐ γὰρ πείθομαι ἐγὼ τοῖς ἐκ τῆς ποικίλης φυῆναί ποτε ἐν ἀνθρώποις οἵους τινὰς ἐκεῖνοι πλάττουσι σοφούς τε καὶ σπουδαίους, οὐκέτι ἀνθρώπους·) ἀλλὰ τάχα δὴ τὸ ἐπίγραμμα ἀληθέστερον, ὃ Ἀθήνησιν ἐπιγέγραπται ἐν τῷ τάφῳ τῷ δημοσίῳ· καὶ γὰρ τοῖς Θεοῖς μόνοις τὸ πάντα κατορθοῦν ἀπονέμει. Λεκτέον δὴ καὶ περὶ τῶν ἐν φιλίᾳ γιγνομένων ἁμαρτημάτων, ὅπως τε αὐτὰ χρὴ κωλύειν, καὶ ὅπως ἰᾶσθαι εἰ ξυμβαίνοι. ὁ γὰρ δὴ φίλος τοῦ κόλακος οὐδὲν μὲν οὐδαμῇ ἐγγύς· ταύτῃ δὲ μάλιστα πορρωτάτω, ὅτι ὁ μὲν ἅπαντα ἐπαινεῖ, ὁ δὲ οὐκ ἂν σφαλλομένῳ σοι συγχωρήσειε. τῷ μὲν γὰρ πρόκειται κερδαίνειν ἢ γαστρίζεσθαι ἐκ τοῦ ἔργου, καὶ οὐ σὲ τεθαύμακεν, ἀλλὰ τὰ χρήματά σου, ἢ τὴν δυναστείαν. οὐκοῦν οὐδὲ αὐτῷ μέλει ὅπως ἂν ἔχῃς, μέλει μὲν οὖν ὅπως ἂν μὴ ἄριστα ἔχῃς, ἵνα αὐτὸς ὡς ῥᾷστα ἐργάζοιτο. ὁ δὲ φίλος σοι μόνῳ προσέχει

τὸν

τὸν νοῦν, καὶ σοῦ μόνου ἥκει, καὶ βούλοιτο ἄν γε μηδὲν κακὸν ἔχειν. ἀφαιρετέον οὖν τὰ νοσήματα ἠρέμα, καὶ ὡς μὴ σφόδρα λυποῦντας, μηδὲ ἐνδιδόντας. ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἰατροὶ τὸ μὲν σιδήρειον πολλάκις ἐῶσι, προστιθέμενοι δὲ φάρμακα ἄττα οὐ ξὺν ἀλγηδόνι τὸ πάθος ἰῶνται· οὕτω καὶ σοὶ τὸν φίλον θεραπευτέον. ἔχεις δὲ καὶ σὺ φαρμάκοις ἀντὶ καυστήρων καὶ τομῶν εἰς τὴν ἰατρείαν κεχρῆσθαι. τὰ δὲ φάρμακα ταῦτα λόγοι εἰσὶ μεστοὶ εὐνοίας καὶ παρρησίας, οὐχ οἱ γλυκεῖς καὶ πρὸς χάριν, (οὗτοι μὲν γὰρ τρέφουσι καὶ ἄρδουσι τὸ νόσημα) ἀλλ' οἱ στρυφνοὶ καὶ ἀληθινοὶ καὶ μεστοὶ παρρησίας οὐκ ὀνειδίζουσι, (πάμπολυ γὰρ διαφέρει νουθεσία μὲν λοιδορίας, ἐπίπληξις δὲ ὀνείδους, οὐ τῇ διανοίᾳ μόνῃ τοῦ λέγοντος, ἀλλὰ καὶ αὐτοῦ τοῦ λόγου εὐνοίας καὶ παρρησίας) νουθετοῦντες, οὐ λοιδορούμενοι, καὶ ἐπανορθοῦντες, οὐκ ὀνειδίζοντες. φυλακτέον δὴ ἐν τῷ τοιῷδε μὴ ἀκράτους προσάγειν τοὺς δάκνοντας λόγους, ἀλλὰ προσπλέκοντα αὐτοῖς ἠπίου τινὸς καὶ προσηνοῦς, οἷον μέλιτος πικρῷ μὲν ὠφελίμῳ δὲ πόματι· ὁ τοιοῦτος οὐκ ἐάσει δι' ἀηδίαν τό, τε φάρμακον ἀπορρίπτειν, καὶ τὸν ἰατρὸν ἀποκλείειν. ἰατροῦ δὲ ἐγὼ κακίαν λέγω τοιαῦτά τε καὶ οὕτως εὑρίσκειν τὰ ἐπίκουρα τῶν νόσων, ὥς τε ἐρεθίζειν τὰ ἀρρωστήματα. οὐκοῦν οὐδὲ ἐκεῖνον ἐπαινῶ τὸν ἅπαντα ἐπινεύοντα τῷ κάμνοντι σιτία τε καὶ ποτὰ τὰ αὔξοντα καὶ ποικίλλοντα τὴν νόσον, οἰνοχόον, ἢ τραπεζοποιὸν ἀντὶ θεραπευτοῦ γιγνόμενον. οὐκ ἄρα οὐδὲ ἐν φιλίᾳ τὸ σφόδρα. ἑκατέρα γὰρ τοῖν ὁδοῖν ἀλλοσέποι ἐκφέρει, ἢ ὅποι δεῖ καταλῦσαι. ἡ μὲν γὰρ ἐπὶ κολακείαν ἄγει, τῆς δὲ ἐπ' ἔχθραν ἡ τελευτή. Διαβολὴ δὲ χαλεπὸν μὲν ἁπανταχοῦ καὶ πολεμοποιόν, οὗ ἀντιπαρεισρυῇ, καὶ πρὸς παῖδα πατρί, καὶ πρὸς ἀδελφὸν ἀδελφῷ, καὶ τὸ δρᾶμα ἐκείνης καὶ ὁ Ἱππόλυτος, καὶ ἅμα ἀδικεῖ ἀμφοτέρους, ὧν τε

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Ε.Ν.Φ. της Κ.τ.Ε. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

ἐπιβουλεύει, καὶ ὃν ἐξαπατᾷ. τὸν μὲν, ὅτι πάσχει ὑ-
πὲρ δίκην, τὸν δὲ, ὅτι ἐργάζεσθαι ἀναγκάζει. ἀλλὰ φι-
λίας ἐχθροτάτην τε φύσει καὶ ἐπιβουλότατον ὑπὲρ τὰ ἄλ-
λα. καὶ ὅπου ἂν αἴσθηται αὐτὴν διαπραγοῦσαν, ἠρίμα εἰ-
σοικισαμένη κατὰ σμικρὸν ὑπορύττει καὶ ἐλέγχει τὸν ἄ-
φρακτόν τε καὶ ἀσθενῆ. ἀποτειχιστέον οὖν αὐτὴν καὶ ἀποκρου-
στέον τῇ ἀπιστίᾳ, ἰσχυρὸν ἐν ταῖς ἀκοαῖς οἰκοδομησαμέ-
νους τὸ φυλακτήριον· ὥστε πόῤῥωθεν αὐτῆς ἀφιστάναι τὰς ἐ-
πιβουλάς· καὶ μάλιστα μὲν ἀποκλείειν προσιοῦσαν καὶ ἀ-
πωθεῖσθαι. Εἰ δ᾽ οὖν σε λάθῃ παρεισδῦσα, μή τοι κατα-
κρύπτειν εἰσδεξάμενον, μηδὲ ἐντὸς ἔχειν ἐργαζόμενον,
ἀλλ᾽ εἰς φανερὸν προάγειν καὶ διελέγχειν. ὄψει γὰρ ἰλιγ-
γιῶσαν εὐθέως, καὶ λιγυζομένην, καὶ βατταρίζουσαν, καὶ
οὐκ ἔχουσαν, ὅ,τι χρήσεται. καὶ εἰ τοῦτο ὑπομείνειεν ἅπαξ,
οὐ μήποτε ἐνοχλήσει λοιπὸν, ἀλλ᾽ οὐδ᾽ ἂν, ἀποπειράσειεν,
οὐδ᾽ ἂν προσέλθοι πλησίον. ὅσοι δὲ αὐτῇ τῶν ἀνοήτων ἥ-
σθησάν τε προσιούσῃ, καὶ τὸ θυρεῖον εὐμενῶς ἀνεπέτασαν,
οὗτοι δὴ ἥκιστα ἀπολαύουσι τῆς φιλανθρωπίας, ἐξίστανται
γὰρ ὑπ᾽ αὐτῆς, καὶ οὐδὲν διαφέρουσι τῶν μεμηνότων. Ἄθρει
δὲ ὡς ὅμοια πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν καὶ τὰ πάθη. δεδία-
σι γὰρ καὶ ὑφορῶνται οὓς ἥκιστα ἐχρῆν, ὥσπερ οἱ τὰ ὑδά-
τια εὐλαβούμενοι, ἢ ὥσπερ ὁ μελαγχολῶν Ὀρέστης ἐν
ταῖς τραγῳδίαις πρὸς τὴν ἀδελφὴν βοᾷ θεραπεύουσαν τὸ
νόσημα. τὸ δὲ ἁπάντων ἐλεεινότατον, ὁπλίζονται ἐπὶ τοὺς
φιλτάτους, καὶ ἥδιστα ἂν κατακτείνοιεν. τοῦτο αὖ πάλιν ἑ-
τέρου λυττῶντος ἔργον καὶ ἑτέρας τραγῳδίας. Αἰσώπου δὲ τοῦ
μυθοποιοῦ πολλαχῇ τε ἄλλῃ μνημονεύειν ἐπωφελὲς, καὶ ὅ-
σα εἰς διαβολὴν εὖ ἔχοντα ἀπολέλοιπεν. ἀεὶ μὲν γὰρ αὐ-
τὴν τῇ ἀλώπεκι προστίθησι, δολερῷ καὶ ἀνάνδρῳ θηρίῳ,
ποιεῖ δὲ ὑπ᾽ αὐτῆς ἁλισκόμενα τῶν ζώων τὰ ἀλκιμώτατα.
καὶ ὅντινα ἔχω πρόχειρον μῦθον εἴποιμ᾽ ἂν ὑμῖν, εἶμι πρᾴως

αὐ-

ἀνέξεσθε παραβαλλομένους τοῖς σοφισταῖς. ταύρω δύω μιᾶς ἡγείσθον ἀγέλης, ξυννόμω τε ὄντε καὶ ὅτι μάλιστα φίλω· ὁ λέων δὲ αὐτοῖν τὴν ξύστασιν ἐδεδίει· καὶ οὔτε αὐτοὺς ἐθάρσει, οὔτε δι' αὐτοὺς τὴν ἀγέλην. κακῶς οὖν ὑπὸ λιμοῦ διακείμενος, ἔρχεται ἐπὶ τὴν κερδὼ, καὶ ξυμμαχίαν ὁμολογοῦσι. τῇ δὲ ἄρα τοσούτων κακουργίας καὶ δεινότητος περιῆν, ὥστε προσενεγκοῦσα τὴν μηχανὴν διέστησέ τε αὐτὼ, καὶ ἐξέμηνε κατ' ἀλλήλοιν, καὶ παραδίδωκε τῷ λέοντι δίχα ἑκάτερον, εὐτρεπῆ καὶ εὔκολον θήραν. τοῦτο μὲν ἡ τοῦ Αἰσώπου κερδώ. φύονται δέ τινες καὶ ἐν ἀνθρώποις ἀλώπεκες, μᾶλλον δὲ ἀνθρώπια σμικρά τε καὶ ἀνελεύθερα, τὰς ἀλώπεκας ὄπισθεν ἐφελκόμενα. οἱ δὲ αὐτῶν οὐκ ἀλώπεκας, ἀλλὰ δράκοντας ἰοῦ χαλεποῦ καὶ ἀτόπου μεστοὺς ὑποφέροντας, καὶ κρυπτομένους εὐνοίας καὶ φιλανθρωπίας παραπετάσμασιν· οὓς ἀπελαύνειν χρεὼν καὶ ἀποσοβεῖν πορρωτάτω, κηλούμεθα γὰρ πολλάκις καὶ γανύμεθα δάκνουσι, τὰ ἄκρα τῆς γλώττης μόνον ὁρῶντες, τὰ δὲ ἐντὸς οὐκ ἐθέλοντες διιδεῖν. Ὧ δέ μοι δοκοῦσιν ὅμοιοι εἶναι, ἐθέλω ἀπεικάσαι, εἰ βούλεσθε· τεθέαμαι, οἶμαι, πολλαχοῦ σκύλλης εἰκόνα, οὐχ οἵαν Ὅμηρος διηγεῖται. Ὅμηρος μὲν γὰρ οὐδέν τι λέγει πλέον περὶ τῆς μορφῆς, ἢ ὅτι τὸ θηρίον ἦν ἐν σπηλαίῳ διαιτώμενον, ἓξ κεφαλὰς ἔχον καὶ δυοκαίδεκα χεῖρας. οἱ πλάσται δὲ ἔτι μᾶλλον κομψεύονται ἐν τῷ ἔργῳ. ποιοῦσι γὰρ αὐτῆς τὰ μὲν ἀπ' ἄχρι κεφαλῆς ἄχρι λαγόνων, παρθένον, ἀπὸ δὲ τῆς ἰξύος, εὐθὺς εἰς τοὺς κύνας ἐκφερομένην, δεινοὺς ὄντας καὶ σμερδαλέους. καὶ τρίστιχοι μὲν αὐτῆς οἱ ὀδόντες, ἀνεστήκασι δὲ αἱ κεφαλαὶ, ζητοῦσι δὲ ἰσάριθμον θήραν. μαντεύομαι οὖν ἐγὼ καὶ Ὅμηρον βούλεσθαι λέγειν, ὅτι ὁ μὲν σοφὸς καὶ πολύμητις οἶδέ τε ὅλην ἀκριβῶς, καὶ οὐκ ἐγοήτευσεν αὐτὸν τὰ ἄνωθεν τοῦ θηρίου, ἀλλὰ παρετάξατο καὶ ὡπλίσατο.

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ... ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ... ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ
Ε.Ν.Ε.Φ. της Κ.Τ.Π. ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006

καὶ μάχεσθαι ἕτοιμος ἦν. οἱ δὲ ἀφύλακτοι τῶν ἀνθρώπων ἁλίσκονται. ὅτῳ δὲ μὴ δοκεῖ οὕτως ὁ Ὅμηρος λέγειν, ἀλλ' ὁρᾷ μόνον τὸ φαινόμενον τοῦ μύθου, οὗτος ἐμοὶ δοκεῖ καὶ τὴν σκύλλαν ἰδὼν, τὴν μὲν ἄνθρωπον θεάσασθαι, τοὺς κύνας δὲ οὐκ αὖ δυνηθῆναι. Πῶς οὖν δὴ φυλαξόμεθα καὶ κρινοῦμεν φιλίας τε ἐπίτιμον πρόσωπον, καὶ κακουργίας εὔνοιαν ὑποδυομένης; βούλεσθε, ἵνα μὴ σφόδρα ὦ φορτικὸς, σύμβολα αὖ πάλιν καὶ σημεῖα διδοὺς, μῦθόν τινα ὑφαπλώσας τῷ λόγῳ, καταλίπω διορᾶν ὑμῖν αὐτοῖς τὰ ἐμφαινόμενα; Ὥσπερ γὰρ Πρόδικος λέγει, καθημένῳ τῷ Ἡρακλεῖ ἐφ' ἡσυχίας, ὁπηνίκα ἐξήλθε τῶν μειρακίων, καὶ διασκοπουμένῳ ποῖός τις τῶν ἀνθρώπων, καὶ ποίᾳ χρησάμενος ἀτραπῷ τὸν βίον ὡς ἄριστα διέλθοι, ἐφάνησαν δύω γυναῖκες, ὧν τὴν μὲν, ἀρετὴν ἐκεῖνος ὀνομάζει, τὴν δὲ, κακίαν. Ἐπεὶ γοῦν εἰπάτην ἑκατέρα τὰ αὐτῆς ἀγαθὰ, καὶ ἔδοξε τῷ Ἡρακλεῖ τὴν ἀρετὴν ποιήσασθαι ἡγεμόνα, λέγει αὐτὸν ἐκείνη παραλαβοῦσα, ἴθ' ἔτι καὶ μᾶλλον ἴδῃς, φησὶν, ὅτι ὀρθῶς δοκιμάζεις, ὅποι· ἄγει οὖν ἐπί τινα τόπον ὑψηλόν τε καὶ ἀνεστηκότα ἐξ ὄρεός τε καὶ ἀναπεπταμένου πεδίου, οὗ δύω μὲν ἦσαν αἱ κορυφαὶ, πόῤῥωθεν δὲ ἐδόκει τοῖς θεωμένοις εἰς μίαν τελευτὴν ἀπολήγειν. ἀλλ' ἦγε ἀρετὴ προσάγουσα τὸν Ἡρακλέα πλησίον, ἔδειξέ τε τὰ ἄκρα πλεῖστον ἀπέχοντα ἀπ' ἀλλήλων, καὶ αὕτη μὲν, φησὶν, ἡ ἐπὶ δεξιᾷ κορυφὴ καλεῖται φιλίας ἱερὸς χῶρος, ἐμῆς ξυνοπαδοῦ τε καὶ ἀδελφῆς. αὕτη δὲ ἡ ἐπὶ θατέρᾳ, ὑποκρίσεως, κακίας ξυννόμου δαίμονος. πρόσιθι οὖν ἀγχοῦ, καὶ ἐπισκόπει τὴν φύσιν ἑκατέρου τοῦ χωρίου, μήποτε σὺ αὐτὸ πόῤῥωθεν ὁρῶν ὑπολάβοις. καὶ ἅμα ἐκέλευσε τὴν φρόνησιν συμπαροῦσαν ἐπιδεικνύναι τὰ ἕκαστα, καὶ ἐξηγεῖσθαι. Ἐδείκνυεν οὖν ἐκείνη τοὺς μὲν πρόποδας τοῖν λόφοιν σφόδρα τε ὁμοίους καὶ προσεοικότας ἀλλήλοιν, τοῖς

κυ-

αὐτοῖς μὲν ἄνθεσι βρύοντας, τοῖς αὐτοῖς δὲ φυτοῖς, οὐ μὴν ὅσοι τὰ μὲν τὸν ἅπαντα ἔρρωτο χρόνον, τὰ δὲ εὐθὺς ἐκβλαστήσαντά τε καὶ ἐμαραίνετο. ἔρρει δὲ καὶ νᾶμα ἐξ ἑκατέρας τῆς ἄκρας ψυχροῦ τε καὶ διαυγοῦς ὕδατος· ἀλλὰ τὰ μὲν δι' ὅλου τοῦ ῥείθρου γλυκέα τε ἦν καὶ προσηνῆ, τὰ δὲ, κάτωθεν μὲν γευομένῳ γλυκύτερά τε ἐδόκει, προσιόντι δὲ ἐγγὺς τῆς πηγῆς, πικρά τε καὶ φαρμακώδη, σπασμὸν ἐμποιοῦντα καὶ ἴλιγγον τοῖς πιεῖν ἐκ τῆς χοὰς ἀναπιθεῖσι. τὰς κορυφάς τε αὐτὰς οὐκέτι ὁμοίας, ἀλλὰ πάμπαν διαφερούσας. Ἐδείκνυέ τε τὴν ἐπὶ δεξιᾷ πρώτην ἄλσει τε σύσκιον δένδρων ἀειθαλῶν κυπαρίττου καὶ δάφνης, καὶ φυτῶν εὐκάρπων μεστήν. λεπταὶ καὶ αὐταὶ περιέπνεον αὖραι, οἷαι τρέφειν τε καὶ αὔξειν, οὐχ οἷαι καταῤῥηγνύναι καὶ διασπᾶν. Πολὺ δὲ ἀθόρυβος ἡσυχία καὶ εὐφροσύνη κατεῖχε τὸν τόπον· καί τινες ἐφαίνοντο ἄνθρωποι σφόδρα ὀλίγοι, προσιόντες τε καὶ ἀπιόντες μεθ' ἡδονῆς τοῦ αὐτοῦ προσώπου. Καθῆστο δὲ ἐπ' ἄκρας τῆς κορυφῆς παρθένος εὐειδὴς μὲν οὔ, ὡραία δὲ, ἀληθινοῦ καὶ ἀρχαίου γέμουσα κάλλους, ὁποῖα τὰ ἀγάλματα τῆς παλαιᾶς τέχνης, ἃ χρόνου δεῖται εἰς τὸ θαυμάσαι καὶ ὀφθαλμῶν ἀκριβεστέρων. ἀμφιέστο δὲ λευκόν τινα κόσμον εἰκαῖον διαφανῶν καὶ λεπτῶν ἱματίων, ὥστε πολλαχῆ καὶ τοῦ σώματος διαφαίνειν, καὶ τὴν ψυχὴν εἶχε τοῦ σώματος φανερωτέραν. ἦν γὰρ αὐτῆς τὸ μὲν βλέμμα ἁπλοῦν καὶ γενναῖον, τὸ μειδίαμα δὲ ἑστηκὸς καὶ οὐ μεταστρεπόμενον. εἰ δέ τις αὐτῇ προσέλθοι σεβασθείς τε καὶ θαυμάσας, οὐ χρυσίον, ἢ ἄργυρον προέτεινεν, ἀλλ' αὐτὴν καλλίω καὶ μείζω, διπλασίονα πολλάκις ἢ τριπλασίονα. Ὁ γοῦν Ἡρακλῆς ἠγάσθη τε αὐτῆς, καὶ προσηύξατο ἵλεων τυγχάνειν· καὶ ἐπήρετο τὴν φρόνησιν, τίνες δὲ αἱ πλησίον αὗται γυναῖκες; ὡς καλαί τε καὶ πρέπουσαι ὀπαδοὶ τῆς Θεοῦ. αὕτη μὲν, εἶπεν, ἡ τὸ πολὺ φῶς κατέχουσα, καὶ ἐπὶ τοῦ ἀδάμαντος καθημέ-

τη, Διὸς θυγάτηρ ἀλήθεια. ἡ δὲ ἐπικλίνουσα τὴν κεφαλὴν αὐτῇ καὶ ἐπαναπαυομένη, καλεῖται μὲν εὔνοια, χρῆται δὲ ἡ θεὸς αὐτῇ πρὸς ἅπαντα διακόνῳ. τὸ δὲ παιδίον ἐκεῖνο τὸ σεμνότερον τῆς ἡλικίας, ὃ τὰ χρύσεα φέρει δεσμὰ ταῖν χεροῖν, ἔρως φιλίας ἐστὶν ὑπουργός. οὐκ ἔχει δὲ οὐδὲ πτερὰ, οὐδὲ βέλη· οὔτε γὰρ πέτεσθαι βούλεται, καὶ ἀναίμακτον αὐτοῦ τὸ ἔργον. ἀλλ' οἷς ἂν καλούς τε καὶ ἀγαθοὺς καὶ οὕτως ἁρμόζοντας ἴδῃ, τούτους ξυγκολλᾷ καὶ συνδεῖ. καὶ αὐτοῦ τὰ δεσμὰ ἄλυπα καὶ ἄῤῥηκτα παντελῶς, καὶ μόνοις γάννυνται οἱ δεδεσμένοι. Ἀλλὰ δεῦρο, ἔφη, καὶ θέασαι τὴν ἑτέραν, εἰς ἣν ἐμπίπτουσιν οἱ πολλοί. καὶ δῆτα πρῶτα μὲν αὐτῆς τὰ περὶ τὴν εἴσοδον ὑπεδείκνυε, τοῖς προτέροις, ὥσπερ, ἔφην, διεικασμένα, ἔπειτα αὐτὸ τὸ πέρας, ὄρθιον καὶ ἀπότομον πάγον, κυανῇ νεφέλῃ τὰ ἄκρα κεκαλυμμένον, κρημνοὶ δὲ αὐτὸ καὶ φάραγγες περιεῖχον, καὶ θῖνες ὀστῶν ἀνθρωπίνων σεσωρευμένοι. μεστὰ δὲ ἅπαντα, δακετῶν θανασίμων καὶ ἰοβόλων. ἔπειτα αὐτὴν τὴν ὑπόκρισιν προσποιουμένην καὶ ἀφομοιοῦσαν ἑαυτὴν τῇ φιλίᾳ· ἀλλ' ὅμως ἀντὶ μὲν ἀληθινοῦ κάλλους τὸ πρόσωπον ὑπεγέγραπτο, ἀντὶ δὲ γαληνοῦ μειδιάματος, ὕπουλον ἐσεσήρει· ἵνα δὲ φαίνοιτο ἐρασμία, ἐρᾷν αὐτὴ προσεποιεῖτο τῶν εἰσιόντων. οὐδενὸς δὲ αὐτομάτου προσερχομένου, πόῤῥωθεν ἐκδέχουσα ὑπέκυπτε καὶ ἀπήντα, καὶ λιπαροῦσα ἀνῆγε. παρῆν δὲ αὐτῇ γυναικῶν ὅμιλος, οὐδὲ ταῖς προτέραις ὅμοιαι, ἀπάτη, καὶ ἐπιβουλὴ, καὶ δόλος ἀγεννής. ἀντὶ δὲ ἀληθείας ἐπιορκία παρῆν, ἰταμὴ καὶ θρασεῖα καὶ ἄσπονδος, μάλιστα δὲ ἁπασῶν συμπράττουσα ἐκείνῃ καὶ συνεργοῦσα. Ἰδὼν δὲ Ἡρακλῆς γυναικάτινα κατὰ τὰς εἰσόδους οἷον χωλῶσαν, ἤρετο τὴν φρόνησιν ἥτις εἴη; κολακεία, ἔφη, πρόδρομος ὑποκρίσεως, δαίμων αὕτη, ὡς ὁρᾷς, ἐνεδρεύουσα τοὺς εἰσιόντας, προσπλέκεται, καὶ θαυμαστὰ δρᾷ γοητεύουσα, πείθουσα θαρσεῖν τε καὶ αἰτεῖν,

τοῖς δὲ ἡ σκυθρωπὴ ἐκείνη καὶ σιώνους, ἢ τοὺς ὀλίγους κατάγουσα κοπτομένους τε καὶ ἀνοιμώζοντας· μετάνοια, ἔφη, βραδεῖα καὶ οὐ σφόδρα εὔκαιρος δαίμων. ὅπως δέ τινας οὐκ ἐᾷ πάμπαν ὑπὸ τὴν ἑρπετὴν ἀπομυζηθῆναι, ἀλλ' ἀνίστησιν ἔτι πνέοντας, καὶ οἴκαδε ἀποσώζει.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΤΟΜΕΑΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΡΕΥΝΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΕΠ. ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ Θ. ΠΕΤΣΙΟΣ

ΔΙΩ-

Τ.Υ. Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2006